

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)
М.В. Афанасьєв

СТАТИСТИКА РИНКІВ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
Спеціальність **051 Економіка**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Бізнес-статистика і аналітика**

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри статистики
і економічного прогнозування

О.В. Раєвнева

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри статистики і економічного прогнозування
Протокол № 1 від 2.09.2019 р.

Розробники:

Сєрова І. А., к.е.н., доц. кафедри статистики і економічного прогнозування

Аксьонова І. В., к.е.н., доц. кафедри статистики і економічного прогнозування

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни

Ринок в сучасному визначенні представляє собою систему економічних відносин поміж його об'єктами й суб'єктами, взаємодія яких реалізується в моделі кругообігу ресурсів, продуктів й доходів й має результат - угоду. Базові інструменти ринку, - ціна та конкуренція, спрямовані на досягнення пропорцій поміж попитом та пропозицією.

Наявність стихійності ринкових процесів, неоднозначність вибору ринкової стратегії суб'єктами господарювання задля обґрунтування конкурентних переваг, а також, ступінь регулювання розвитку ринку з боку держави, потребують знання специфічних методів аналізу ринкового середовища у відповідності до мети дослідження.

Інформаційно-аналітичне забезпеченні дослідження ринку належить статистиці.

Статистика як інструмент обґрунтування управлінських рішень формує можливість не тільки комплексного аналізу певної ринкової ситуації та механізму розвитку ринкового середовища загалом, а й поєднує канони розвитку економіки з практикою аналітичної оцінки реального стану, динаміки та збалансованості ринку.

Відповідно до реалізації сучасної концепції розвитку ринку – транзакційних витрат, статистика ринків визначає специфічний набір індикаторів що за умов причинно-наслідкових зв'язків дають змогу не тільки виявити інформаційну базу, розробити схему аналітичної оцінки певного ринку та системи ринків, а й здійснити контроль параметрів його розвитку з метою формування коректних й відповідних певній ситуації висновків.

Вивчення навчальної дисципліни «Статистика ринків» належить до циклу вибіркових дисциплін освітнього ступеня «бакалавр» для студентів спеціалізації «Бізнес-статистика і аналітика» та спрямоване на формування у студентів професійних компетентностей щодо змоги:

об'єктивно оцінювати явища та процеси,
встановлювати залежність результативного показника від комплексу факторів,
виявляти тенденції зміни явищ, які досліджуються;
моделювати загальні схеми аналітичної оцінки соціально-економічних явищ задля прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таким чином, «Статистика ринків» відноситься до навчальних дисциплін, що формує інструментарій аналітичної оцінки ринкового середовища на основі дії відповідних законів його розвитку.

Об'єктом навчальної дисципліни є ринкове середовище.

Предметом вивчення дисципліни є закономірності формування ринків та тенденції їх розвитку за умов кількісно - якісної оцінки визначення у відповідності до мети дослідження.

Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок щодо специфіки аналітичної оцінки системи ринків через взаємодію різних видів ринків.

Виходячи з того, що використання статистичних методів дослідження дає змогу поєднати інформаційні блоки різних рівнів ієрархії господарської діяльності, виокремлення системи оцінюючих характеристик розвитку певного ринку дає змогу досягти не тільки аналітичних узагальнень щодо розвитку останнього, але й обґрунтувати їх змістовну економічну сутність й доцільність.

Курс	4	
Семестр	7	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	32
	лабораторні	32
Самостійна робота	86	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Теорія ймовірностей та математична статистика	Статистичні методи оцінки регіонального розвитку
Макроекономіка	Організація та методи вибіркового обстеження
Мікроекономіка	Статистичне моделювання та прогнозування
Інформатика	Аналіз та прогнозування рядів динаміки
Статистика II	Написання курсових робіт, консультаційного проекту
Економіка підприємства	
Економічна статистика	
Маркетинг	
Аналітика фінансового ринку	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність формування основ статистичного дослідження ринку в умовах неповноти інформації	Визначення технології проведення статистичного аналізу ринку
	Грунтовність здійснення групування статистичної інформації щодо дослідження стану та динаміки розвитку ринку товарів та послуг й ринку засобів виробництва
Здатність до аналізу розподілу статистичних величин та варіабельності рівнів статистичних рядів в дослідженні різних видів ринків	Здатність до аналізу зміни структури ринкового середовища за допомогою пакету прикладних програм Excel
	Виокремлення й прогнозування взаємозв'язку інформації в дослідженні ринкового середовища
Здатність до формування вибіркової сукупності об'єктів, що досліджуються та їх поєднання з результатами суцільного спостереження в дослідженні ринку праці	Здійснення комплексної діагностики ринкового простору у відповідності до мети дослідження
	Виокремлення специфіки інформаційного матеріалу в дослідженні ринку праці та формування аналітичних висновків
Здатність формування баз даних та аналітичних узагальнень в дослідженні фінансового ринку	Здатність до визначення сучасних тенденцій розвитку фінансового забезпечення ринкового середовища за допомогою пакетів прикладних програм Statistica 8.0 та MS Excel

	Обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків в дослідженні взаємодії різних видів ринків, що забезпечують фінансову підтримку ринкової економіки
	Здатність обґрунтування різних варіантів перетоку капіталу
Здатність виокремлення соціально-правової складової в дослідженні ринкової ситуації	Формування статистичного забезпечення взаємозв'язку соціальних та правових послуг
Здатність поєднання зовнішніх та внутрішніх характеристик ринкового середовища	Здатність оцінки стану зовнішньої торгівлі товарами
	Здатність здійснення аналітичної оцінки рівня конкурентоспроможності країни

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування ринкової взаємодії

ТЕМА 1. Методологічні засади статистики ринків

1.1. *Ціль, задачі та основні поняття дисципліни.* Мета вивчення дисципліни. Завдання статистичного вивчення ринків. Структурно-логічна схема дисципліни. Методичні особливості викладання дисципліни. Зв'язок з іншими дисциплінами.

1.2. *Теорії та концепції ринків.* Теоретичні концепції ринків. Теорія розміщення виробництва й сфери обігу. Теорія ринкових потенціалів і просторової взаємодії. Теорія центральних місць. Концепція геомаркетингу. Концепція просторового розподілу товарних потоків. Інституціональна концепція ринку.

1.3. *Методологічні принципи економічної діагностики ринків.* Сутність економічної діагностики. Методологічні принципи економічної діагностики. Комплексна діагностика процесів розвитку різних типів ринку. Особливості економічної діагностики ринків в регіонах.

Лабораторна робота за темою 2. Формування інформаційного простору дослідження ринкового середовища. Опанування специфічними прийомами оцінювання інформації засобами MS Excel.

ТЕМА 2. Ринок споживчих товарів

2.1. *Ринок споживчих товарів та послуг як об'єкт статистичного вивчення.* Структура ринку споживчих товарів. Послуга як особлива споживча вартість. Види послуг. Відмінні риси торгівлі послугами від торгівлі товарами. Характеристика продавців та покупців на ринку товарів та послуг. Відображення операцій, що здійснюються на ринку товарів та послуг у Класифікації видів економічної діяльності. Задачі статистичного дослідження ринку товарів та послуг.

2.2. *Інформаційно-аналітичне забезпечення ринку споживчих товарів та послуг.* Інформаційна база статистики ринку споживчих товарів та послуг. Система показників статистики ринку споживчих товарів та послуг. Показники кон'юнктури ринків, цін та просування товарів, інфраструктури ринків, соціально-економічних результатів ринкової діяльності.

2.3. *Методи статистичного аналізу ринку споживчих товарів та послуг.* Методологія статистики ринку споживчих товарів та послуг. Методи статистичного та економетричного моделювання. Методи аналізу пропорційності ринку. Методи розрахунку та аналізу рівня та структури цін. Моделі товарообігу.

Лабораторна робота за темою 2. Виокремлення відмінностей статистичного аналізу ринку споживчих товарів. Аналіз сезонності в рівнях середніх цін, враховуючи та не враховуючи тенденцію розвитку. Набуття навичок застосування методів визначення сезонності в дослідженні ринку споживчих товарів засобами Excel.

ТЕМА 3. Ринок засобів виробництва

3.1. *Сутність та складові ринку засобів виробництва.* Суспільне виробництво як основа соціально-економічних відносин. Поняття засобів виробництва. Фактори впливу на співвідношення попиту й пропозиції на ринку засобів виробництва. Класифікація ринку засобів виробництва. Суб'єкти ринку засобів виробництва.

3.2. *Система показників та методів аналізу ринку основних засобів.* Склад основних засобів. Види вартості основних засобів залежно від мети розрахунку. Методи статистичного аналізу основних засобів. Факторні моделі обсягу виробництва: вплив ефективності використання засобів виробництва.

3.3. *Показники та методи статистичного аналізу ринку транспортних послуг.* Ринок транспортних послуг як складова ринку засобів виробництва. Показники використання рухомого складу даної галузі. Метод групувань, аналізу інтенсивності структурних зрушень, динаміки, екстраполяції, індекси в аналізі ринку транспортних засобів.

Лабораторна робота за темою 3. Формування інформаційного простору дослідження ринку. Виокремлення специфіки статистичного аналізу ринку засобів виробництва.

ТЕМА 4. Ринок енергоресурсів

4.1. *Ринки енергоресурсів як об'єкт статистичного вивчення.* Енергоресурси як товар – об'єкт купівлі-продажу. Класифікація ринків енергетичних матеріалів і продуктів. Державна статистична звітність про енергоресурси. Нормативно-правове забезпечення ринку енергоресурсів.

4.2. *Система показників ринку енергетичних матеріалів і продуктів.* Показники наявності та використання палива і продуктів його переробки. Показники забезпеченості економіки енергетичними матеріалами і продуктами. Оцінка енергетичної ефективності.

4.3. *Методи статистичного аналізу виробництва і споживання енергоресурсів.* Напрямки статистичного аналізу виробництва і споживання енергетичних матеріалів і продуктів. Методи аналізу динаміки, сезонних коливань, структури і структурних зрушень, концентрації і диференціації, подібності структур, індекси в дослідженні ринків енергоресурсів. Аналіз і моніторинг поведінки споживачів енергоресурсів.

Лабораторна робота за темою 3. Набуття загальних навичок щодо аналізу динаміки та структурних зрушень при дослідженні ринку засобів виробництва. Оцінка інтенсивності динаміки та визначення тенденції розвитку показників ринку засобів виробництва за допомогою пакета MS Excel.

ТЕМА 5. Ринок інновацій

5.1. *Ринок інновацій як об'єкт статистичного вивчення.* Основні поняття ринку інновацій: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний продукт, інноваційний процес, інноваційна доктрина. Складові національного ринку інновацій. Місце інноваційної діяльності в системі статистичних класифікацій.

5.2. *Інформаційне забезпечення ринку інновацій.* Законодавче і державне забезпечення інноваційного розвитку. Суцільний метод дослідження ринку інноваційних послуг: сутність, форми звітності. Задачі статистики ринку інновацій.

5.3. *Система показників та методи аналізу ринку інновацій.* Статистичні показники науково-технічного потенціалу. Сутність системи Європейського інноваційного табло. Система індикаторів науково-технічного розвитку. Загальний інноваційний індекс: методика розрахунку. Методи статистичного спостереження, групування, аналізу варіації, оцінки нерівномірності розподілу, кореляційно-регресійного аналізу в дослідженні ринку інновацій.

Лабораторна робота за темою 4. Опанування прийомами розрахунку факторних індексних моделей на прикладі енергоємності валової доданої вартості. Набуття практичних навичок аналізу показників ринку енергоресурсів в Excel.

ТЕМА 6. Ринок інформаційних послуг

6.1. *Ринок інформаційних послуг як об'єкт статистичного вивчення.* Основні поняття ринку інформаційних послуг: інформація, бази даних, інформаційні системи, інформаційні ресурси, інформаційні технології. Види інформаційних послуг. Сутність Концепції Національної програми інформатизації. Учасники ринку інформаційних послуг та послуг зв'язку. Місце ринку інформаційних послуг в системі статистичних класифікацій. Задачі статистики ринку інформаційних послуг та послуг зв'язку. Функції статистики ринку інформаційних послуг та послуг зв'язку.

6.2. *Інформаційно-аналітичне забезпечення ринку інформаційних послуг.* Організація стану спостереження стану інформатизації. Форми державної статистичної звітності щодо інформаційних послуг та послуг зв'язку. Система статистичних показників виду економічної діяльності «Інформація та зв'язок». Узагальнюючі статистичні характеристики та їх використання для аналізу ринку інформаційних послуг. Показники стану і розвитку інформатизації. Показники доступності інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів для населення та ділового сектору економіки. Показники інфраструктури інформатизації.

6.3. *Методи аналізу ринку інформаційних послуг та послуг зв'язку.* Статистичні методи аналізу ринку інформаційних послуг: масове статистичне спостереження, зведення і групування, узагальнюючі показники, ряди динаміки, таблиці і графіки, індекси. Еластичність споживання. Факторний аналіз впливу чинників на попит і рівень споживання послуг зв'язку.

Лабораторна робота за темою 5. Опанування прийомами розрахунку відносних показників в залежності від наявної інформації щодо ринку інновацій. Набуття практичних навичок аналізу показників ринку інновацій за допомогою пакета MS Excel.

Змістовий модуль 2. Загальна схема забезпечення ринкової взаємодії

ТЕМА 7. Ринок праці

7.1. *Ринок праці як об'єкт статистичного вивчення.* Робоча сила як об'єкт купівлі продажу. Основні суб'єкти ринку праці. Класифікація ринків праці. Категорії населення на ринку праці. Місце ринку праці в системі статистичних класифікацій. Задачі статистики ринку праці. Нормативно-правове забезпечення ринку праці.

7.2. *Інформаційне забезпечення ринку праці.* Статистичні одиниці спостереження зі статистики праці. Організація спостереження ринку праці. Форми державних статистичних спостережень підприємств з питань праці. Вибіркові

обстеження у статистиці праці. Напрями інформації про розподіл потоків трудової міграції.

7.3. *Система показників та методи аналізу ринку праці.* Система аналітичних показників для характеристики ринку праці. Показники економічної та трудової активності населення. Показники структури трудових ресурсів, коефіцієнти навантаження, характеристики зайнятості та безробіття населення. Види безробіття за тривалістю і причинами виникнення. Система показників умов праці. Показники зареєстрованого ринку праці. Показники трудової міграції.

Специфіка застосування методів статистичного дослідження ринку праці.

Лабораторна робота за темою 7. Формування інформаційного простору дослідження ринку праці та виокремленні специфіки його дослідження. Опанування прийомами аналітичної оцінки рівня економічної активності населення та тенденцій його розвитку за допомогою пакета MS Excel.

ТЕМА 8. Ринок капіталу

8.1. *Структура ринку капіталів як складової фінансового ринку.* Структура ринку капіталів. Основні учасники ринку капіталів: первинні інвестори, спеціалізовані посередники; позичальники.

8.2. *Предмет і основні завдання статистики ринку цінних паперів.* Предмет статистики ринку цінних паперів. Основні завдання статистики ринку цінних паперів.

8.3. *Статистика інвестицій.* Поняття інвестицій та капітальних вкладень. Об'єкт і суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій. Напрямки аналізу інвестиційної діяльності.

8.4. *Статистичне вивчення ризику та ціни капіталу.* Характеристика фінансового ризику як міри економічної або соціальної невизначеності. Статистичні критерії виміру рівня ризику.

Лабораторна робота за темою 8. Опанування загальних прийомів аналізу показників інвестиційної інфраструктури та методів порівняльної оцінки в дослідженні ринку капіталу. Набуття практичних навичок аналізу показників ринку капіталу засобами MS Excel.

ТЕМА 9. Ринок страхових послуг

9.1. *Предмет, основні категорії та завдання статистики ринку страхових послуг.* Предмет статистики ринку страхових послуг. Поняття страхування, страхової діяльності, страхового тарифу, страхової премії, страхових резервів. Основні загальні завдання статистики ринку страхових послуг.

9.2. *Класифікації і групування в статистиці страхової діяльності.* Класифікації та групування страхування за формами, функціями, видами, формами власності страхових компаній. Страхування відповідальності.

9.3. *Система статистичних показників та методи аналізу страхової діяльності.* Абсолютні, відносні та середні показники оцінки діяльності страхових компаній на ринку. Абсолютні, відносні та середні показники майнового страхування.

Лабораторна робота за темою 9. Формування інформаційного простору дослідження ринку страхових послуг та виокремленні специфіки його дослідження. Набуття практичних навичок аналізу показників ринку страхових послуг в середовищі MS Excel.

ТЕМА 10. Узагальнюючі характеристики фінансового ринку

10.1. *Узагальнюючі характеристики структурних елементів фінансового ринку.* Поняття фінансового ринку та його структура. Сегментація фінансового ринку.

Характеристика суб'єктів та об'єктів фінансового ринку. Взаємодія суб'єктів й об'єктів фінансового ринку.

10.2. *Інструменти статистичної оцінки грошового ринку.* Агрегатний метод аналізу структури грошової маси. Показники грошового обігу та його інтенсивності. Модель сукупного грошового обороту. Методи аналізу збалансованості та місткості ринку грошей.

10.3. *Статистичне забезпечення взаємодії складових фінансового ринку.* Система показників ринку кредитних послуг Аддитивні та мультиплікативні моделі дослідження кредиту. Взаємодія фондового та валютного ринків.

10.4. *Специфіка статистичного аналізу ринку фінансових послуг.* Методи статистичного аналізу, моделювання та прогнозування ринку фінансових послуг.

Лабораторна робота за темою 10. Опанування прийомами аналітичної оцінки узагальнюючих характеристик фінансового ринку. Відстеження взаємозв'язку між грошовим ринком, ринком кредитних послуг, валютним та фондовим ринком. Набуття практичних навичок аналізу показників фінансового ринку засобами MS Excel.

Змістовий модуль 3. Статистичне забезпечення соціально-правової поведінки та внутрішніх й зовнішніх проявів ринкової ситуації.

ТЕМА 11. Ринок нерухомості

11.1. *Ринок нерухомості як об'єкт статистичного вивчення.* Поняття ринку нерухомості та його об'єкти. Характеристика сегментів ринку нерухомості. структура ринку житла як сегмента ринку нерухомого майна. Місце ринку нерухомості в КВЕД. Завдання статистичного вивчення ринку нерухомості.

11.2. *Інформаційне забезпечення ринку нерухомості.* Державна статистична звітність ринку нерухомого майна. Нормативно-правове забезпечення ринку нерухомого майна.

11.3. *Система статистичних показників та методів аналізу ринку нерухомості.* Система показників ринку нерухомого майна: показники ринку об'єктів нерухомого майна, показники ринку послуг щодо нерухомого майна. Умови використання статистичних методів аналізу ринку нерухомості.

Лабораторна робота за темою 11. Набуття навичок інтегральної оцінки інвестиційної привабливості об'єктів нерухомості за допомогою багатовимірної середньої та аналізу показників ринку нерухомості за допомогою пакета MS Excel.

ТЕМА 12. Ринок соціальних послуг

12.1. *Ринки освітніх та медичних послуг як об'єкти статистичного вивчення.* Класифікація послуг у сфері освіти. Класифікація медичних послуг. Відображення діяльності у галузі охорони здоров'я та надання соціальних послуг, у сфері освіти в КВЕД. Інформаційно-аналітичне забезпечення ринку освітніх та медичних послуг: нормативно-правове забезпечення; Державна статистична звітність; система показників стану та розвитку ринку..

12.2. *Методи статистичного аналізу ринку соціальних послуг.* Статистичні моделі оцінки потреби в фахівцях. Моделі прогнозування розвитку ринку соціальних послуг. Кластерний та факторий аналіз в дослідженні рівня соціального розвитку. Індексний метод в дослідженні захворюваності.

Лабораторна робота за темою 12. Опанування прийомами розрахунку показників ринку соціальних послуг в залежності від наявної інформації та отримання вмінь щодо аналізу показників ринку соціальних послуг за допомогою пакета MS Excel.

ТЕМА 13. Ринок правових послуг

13.1. *Інформаційно-аналітичне забезпечення ринку правових послуг.* Поняття правової статистики та її задачі. Джерела інформації в правовій статистиці. Підрозділи правової статистики. Види інформації, що використовує правова статистика. Показники стану ринку правових послуг.

13.2. *Статистичне вивчення взаємозв'язків ринку правових послуг.* Статистичний аналіз правопорушень у взаємозв'язку з економічними та соціальними процесами. Фактори, що враховуються під час вивчення злочинності.

13.3. *Система показників та методів аналізу ринку правових послуг.* Показники та статистичні методи аналізу рівня та інтенсивності злочинності. Структура та динаміка рівня злочинності. Аналіз ефективності діяльності правоохоронних органів.

Лабораторна робота за темою 13. Виокремлення специфіки аналітичної роботи в дослідженні ринку правових послуг. Набуття навичок застосування методів описової статистики щодо рівня злочинності за регіонами країни в середовищі MS Excel.

ТЕМА 14. Зовнішня торгівля

14.1. *Сутність та система показників статистики міжнародної торгівлі.* Поняття міжнародної торгівлі та її показники. Об'єкт статистичного спостереження статистики зовнішньоекономічних зв'язків. Джерела інформації про зовнішню торгівлю.

14.2. *Методи статистичного аналізу зовнішньої торгівлі.* Індексний метод аналізу зовнішньої торгівлі. Індеси умов торгівлі: їх суть та формули розрахунку. Індеси цін в міжнародній торгівлі.

Лабораторна робота за темою 14. Формування інформаційного простору дослідження ринку зовнішньої торгівлі та виокремлення специфіки його дослідження. Набуття навичок аналізу експортної квоти та визначення галузевої локалізації експорту засобами MS Excel.

ТЕМА 15. Узагальнюючі характеристики ринкових відносин

15.1. *Методичні принципи взаємодії ринкових цін, податків та субсидій.* Види податків і субсидій: податки і субсидії на продукти; інші податки та інші субсидії на виробництво.

Рівні показників і методи оцінювання ринкової діяльності.

15.2. *Методичні засади оцінки конкурентоспроможності.* Система статистичних показників для оцінювання конкурентоспроможності національної економіки.

Основні методичні підходи щодо поєднання оцінки конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та економік в цілому.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С.

Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Оцінювання знань студента проводиться за накопичувальною 100-бальною системою.

Підсумковий контроль здійснюється на підставі проведення екзамену. Екзаменаційний білет складається з вирішення п'яти розрахунково-аналітичних завдань (2 стереотипних, 2 діагностичних, 1 евристичне).

Критерії оцінки стереотипного завдання:

1 бал – рішення завдання містить лише формули розрахунків або деякі елементи з окремих тем дисципліни;

2 бали – завдання вирішено невірно, але деякі розрахунки відповідають ситуації, що розглядається;

3 бали – завдання вирішено методично вірно наполовину, висновки носять поверховий характер;

4 бали – завдання вирішено методично вірно, але мають місце незначні помилки, що не впливають на кінцевий результат, висновки не досить аргументовані; або завдання вирішено вірно, без помилок, але відсутні повні висновки та пояснення до проведення розрахунків;

5 балів – завдання вирішено методично вірно, у вирішенні використано весь необхідний статистичний інструментарій, наведені пояснення до розрахунків, зроблені аргументовані висновки, але мають місце деякі неточності в обґрунтуванні відповіді або висновків;

6 балів – завдання виконано бездоганно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументований аналітичний висновок та узагальнення.

Критерії оцінки діагностичного завдання:

1 бал – вирішення завдання містить лише формули розрахунків, що не відповідають ситуації, яка розглядається;

2 бали – завдання вирішено невірно, але містить елементи вирішення, що стосуються ситуації;

3 бали – відповідь містить тільки правильно записану формулу розрахунку;

4 бали – відповідь містить тільки правильно записану формулу розрахунку та пояснення до неї;

5 балів – відповідь містить тільки правильно записану формулу розрахунку, пояснення до неї та обґрунтування використання саме цієї формули;

6 балів – відповідь містить тільки правильно записану формулу розрахунку, пояснення до неї, обґрунтування використання саме цієї формули та підстановку у формулу;

7 балів – відповідь містить тільки правильно записану формулу розрахунку, пояснення до неї, обґрунтування використання саме цієї формули, підстановку у формулу та вірний розрахунок з вказівкою одиниць вимірювання результату;

8 балів – відповідь містить тільки правильно записану формулу розрахунку,

пояснення до неї, обґрунтування використання саме цієї формули, підстановку у формулу, вірний розрахунок та висновок за результатом розрахунку.

9 балів – завдання виконано бездоганно, без жодної помилки, якісно оформлено, наведена доцільність використання статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументовані аналітичні висновки та узагальнення.

Критерії оцінки евристичного завдання:

1 бал – вирішення завдання містить лише деякі формули розрахунків, що стосуються ситуації, яка розглядається;

2 бали – вирішення завдання містить лише формули розрахунків або деякі елементи з окремих тем дисципліни, що стосуються ситуації;

3 бали – вирішення завдання містить формули розрахунків та пояснення до них, вирішення тільки розпочато;

4 бали – завдання вирішено невірно, але деякі розрахунки відповідають ситуації, що розглядається;

5 балів – завдання вирішено наполовину з грубими помилками, що впливають на кінцевий результат, висновки носять поверховий характер, не усі формули пояснені;

6 балів - завдання виконано вірно наполовину, наведена доцільність використання деякого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, висновки носять поверховий характер;

7 балів - завдання виконано вірно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки і мають місце три неточності у розрахунках;

8 балів - завдання виконано в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки і мають місце дві неточності у розрахунках;

9 балів - завдання виконано в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки і має місце одна неточність у розрахунках;

10 балів - завдання виконано в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки;

11 балів - завдання виконано бездоганно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументовані аналітичні висновки, але в одному із них допущена неточність;

12 балів – завдання виконано бездоганно, без жодної помилки, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументовані аналітичні висновки та узагальнення.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або

перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Таблиця 4.1

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекції	Лабораторні заняття	Домашні завдання	Контрольна робота	Усього	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування ринкової взаємодії	Тема 1. Методологічні засади статистики ринків	1 тиждень	1			1	
	Тема 2. Ринок споживчих товарів	2 тиждень	1	2		3	
	Тема 3. Ринок засобів виробництва	3 тиждень	1			1	
	Тема 4. Ринок енергоресурсів	4 тиждень	1	2		3	
	Тема 5. Ринок інновацій	5 тиждень	1	2	1	4	
	Тема 6. Ринок інформаційних послуг	6 тиждень	1	2		5	8
Змістовий модуль 2. Загальна схема забезпечення ринкової взаємодії	Тема 7. Ринок праці	7 тиждень	1			1	
		8 тиждень	1	2		3	
	Тема 8. Ринок капіталу	9 тиждень	1	2		3	
	Тема 9. Ринок страхових послуг	10 тиждень	1	2		3	
	Тема 10. Узагальнюючі характеристики фінансового ринку	11 тиждень	1	2	2		5
		12 тиждень	1			5	6
Змістовий модуль 3. Статистичне забезпечення соціально-правової поведінки та внутрішніх й зовнішніх проявів ринкової ситуації.	Тема 11. Ринок нерухомості	13 тиждень	1	2		3	
	Тема 12. Ринок соціальних послуг	14 тиждень	1	2		3	
	Тема 13. Ринок правових послуг	15 тиждень	1	2	2	5	
	Тема 14. Ринок зовнішньої торгівлі.	16 тиждень	1	2		5	8
	Тема 15. Узагальнюючі характеристики ринкових відносин						
	Усього		16	24	5	15	60
Екзамен						40	
Загальна сума						100	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену , курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Беляевский И.К. Маркетинговое исследование: информация, анализ прогноз: Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 320 с.
2. Вашків П.Г., Пастер П.І., Сторожук в.П., Ткач Є.І. Фінансово-банківська статистика. – К.: Либідь, 2007. – 512 с.
3. Крамченко Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика. – Львів: «Новий Світ-2000», 2004. – 364 с.
4. Лугінін О.Є. Статистика. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 608 с.
5. Новоселов А. С. Теория региональных рынков. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. – 448 с.
6. Підгорний А. З., Самоєнкова О. В. Статистика ринків: Навчальний посібник. – Одеса: 2014. – 408 с.
7. Статистика: навчальний посібник / за ред. О. В. Раєвньої. - Харків: ВД «Інжек», 2011. – 504 с.
8. Статистика ринків /За ред.. Н. О. Парфенцевої. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2007. – 864 с.

5.2. Додаткова

9. Васильєва В.В., Васильченко О.Р. Фінансовий ринок, Донецьк: Норд-Прес-МЕГІ, 2007. – 404 с.
10. Економічна статистика/ За ред.. Р. М. Моторина. – К.: КНЕУ, 2005. – 362 с.
11. Ілляшенко С.М., Баскакова М.Ю. Маркетингові дослідження. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 192 с.
12. Науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у контексті євроінтеграційних процесів: Монографія/ І.Ю.Єгоров, І.А.Жукович, Ю.О.Рижкова, М.В.Пугачова. – К.:ІВЦ Держкомстату України, 2006. – 224 с.
13. Рождественська Л.Г. Статистика ринку товарів і послуг: Навч. посіб. - К.:КНЕУ, 2005. – 419 с.
14. Серова І.А., Аксьонова І.В. Організація статистичних спостережень. Конспект лекцій. – Харків: Видавництво ХНЕУ, 2008. – 236 с.

15. Статистика рынка товаров и услуг/ под ред. И.К. Беляевского. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 656 с.
16. Удотова Л.Ф. Соціальна статистика. – К.: КНЕУ, 2002. – 376 с.
17. Фінансово-банківська статистика. Практикум/ За ред. Є. І. Ткача. – К.: Либідь, 2002. – 324 с.

5.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

18. Офіційний сайт Головного управління статистики в Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua>
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.ukrstat.gov.ua>.

5.4. Методичне забезпечення

20. Аналітика фінансового ринку: методичні рекомендації до лабораторних та самостійних робіт для студентів спеціальності 051 «Економіка» першого (бакалаврського) рівня/ Укл. К. А. Стрижиченко, І. А. Сєрова – Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 69 с. (Укр. мов).
21. Аналітика фінансового ринку: робоча програма для студентів спеціальності 051 «Економіка» першого (бакалаврського) рівня/ Укл. К. А. Стрижиченко, І. А. Сєрова – Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 10 с. (Укр. мов).
22. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни "Статистика ринків" для студентів напряму підготовки 6.030506 "Прикладна статистика" денної форми навчання / укл. О. В. Раєвнева, І. В. Аксьонова, Т. С. Мілевська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 50 с. (Укр. Мов).
23. Статистика ринків: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня / Укл. І. А. Сєрова – Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 47 с. (Укр. мов).